

Υπόθεση C-136/19

**Σύνοψη της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως κατά το άρθρο 98,
παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου**

Ημερομηνία καταθέσεως:

20 Φεβρουαρίου 2019

Αιτούν δικαστήριο:

Conseil d'État (Συμβούλιο της Επικρατείας, Βέλγιο)

Ημερομηνία της αποφάσεως του αιτούντος δικαστηρίου:

31 Ιανουαρίου 2019

Αναιρεσείοντες:

B. M. M.

B. M.

Αναιρεσίβλητο:

Βελγικό Δημόσιο

I. Τα πραγματικά περιστατικά και η διαδικασία της κύριας δίκης

- 1 Σε απάντηση δεύτερης αιτήσεως για τη χορήγηση θεωρήσεως εισόδου λόγω οικογενειακής επανενώσεως, την οποία υπέβαλε στις 9 Δεκεμβρίου η δεύτερη αναιρεσείουσα στην πρεσβεία του Βελγίου στο Ντακάρ, το Βελγικό Δημόσιο, αναιρεσίβλητο, απέρριψε την αίτηση αυτή στις 25 Μαρτίου 2014, με την αιτιολογία ότι η αναιρεσείουσα, μη έχοντας αποδείξει τη σχέση γονέα και τέκνου η οποία την συνδέει με τον συντηρούντα, δεν μπορεί να επικαλείται τις διατάξεις του άρθρου 10, παράγραφος 1, τέταρτη περίπτωση, του νόμου της 15ης Δεκεμβρίου 1980 για την πρόσβαση στην επικράτεια, τη διαμονή, την εγκατάσταση και την απομάκρυνση των αλλοδαπών. Η αίτηση χορηγήσεως θεωρήσεως εισόδου στηριζόταν σε πιστοποιητικό γεννήσεως σύμφωνα με το οποίο η αναιρεσείουσα, γεννηθείσα στις 22 Δεκεμβρίου 1997, είναι κόρη του B. M. M., ενώ ο τελευταίος δεν είχε αναφέρει ποτέ την ύπαρξη του τέκνου αυτού κατά την υποβολή της αιτήσεώς του ασύλου στο Βέλγιο.

- 2 Η απόφαση της 31ης Ιανουαρίου 2018 την οποία εξέδωσε το Conseil du contentieux des étrangers (συμβούλιο ενδίκων διαφορών δικαίου αλλοδαπών) απέρριψε την αίτηση αναστολής εκτελέσεως και την αίτηση ακυρώσεως της αποφάσεως της 25ης Μαρτίου 2014, λόγω ελλείψεως εννόμου συμφέροντος, κρίνοντας ότι, εφόσον η δεύτερη αναιρεσείουσα γεννήθηκε στις 22 Δεκεμβρίου 1997 όπως ισχυρίζεται με το δικόγραφό της, το αναιρεσίβλητο, σε περίπτωση ακυρώσεως της αποφάσεως και εφόσον ήταν υποχρεωμένο να εξετάσει εκ νέου την αίτηση, θα έκρινε εν πάση περιπτώσει απαράδεκτη την αίτηση χορηγήσεως θεωρήσεως εισόδου, διότι η αναιρεσείουσα, έχοντας υπερβεί την ηλικία των δεκαοκτώ ετών, «δεν πληροί πλέον τις προϋποθέσεις που προβλέπονται από τις διατάξεις των οποίων ζητεί την εφαρμογή»
- 3 Με αίτηση την οποία υπέβαλαν στις 8 Μαρτίου 2018, ο B. M. M. και η B. M. ζητούν την αναίρεση της αποφάσεως του Conseil du contentieux des étrangers (συμβουλίου ενδίκων διαφορών δικαίου αλλοδαπών).

II. Εφαρμοστέα νομοθεσία

1. Εθνικό δίκαιο

- 4 Η αναίρεση την οποία άσκησε η αναιρεσείουσα έχει σχέση με απόφαση περί απορρίψεως αιτήσεως χορηγήσεως θεωρήσεως εισόδου για οικογενειακή επανένωση, η οποία υποβλήθηκε βάσει του άρθρου 10, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, τέταρτη περίπτωση, του νόμου της 15ης Δεκεμβρίου 1980 για την πρόσβαση στην επικράτεια, τη διαμονή, την εγκατάσταση και την απομάκρυνση των αλλοδαπών, το οποίο, όπως εφαρμόζεται εν προκειμένω, ορίζει τα εξής:

«Άρθρο 10, παράγραφος 1. Με την επιφύλαξη των διατάξεων των άρθρων 9 και 12, γίνονται αυτοδικαίως δεκτοί για διαμονή στο Βασίλειο [του Βελγίου] άνω των τριών μηνών

[...]

4° τα ακόλουθα μέλη της οικογένειας αλλοδαπού ο οποίος έχει γίνει δεκτός για διαμονή ή του έχει επιτραπεί, από τουλάχιστον δώδεκα μήνες, να διαμένει εντός του Βασιλείου [του Βελγίου] για απεριόριστη διάρκεια ή του έχει επιτραπεί, από τουλάχιστον δώδεκα μήνες, να εγκατασταθεί στο Βασίλειο [του Βελγίου]. Το χρονικό διάστημα αυτό των δώδεκα μηνών δεν ισχύει εάν ο συζυγικός δεσμός ή το σύμφωνο συμβιώσεως προϋπήρχαν της αφίξεως στο Βασίλειο [του Βελγίου] του αλλοδαπού με τον οποίον γίνεται η επανένωση ή εάν έχουν από κοινού ανήλικο τέκνο, ή αν πρόκειται για μέλη της οικογένειας αλλοδαπού που έχει αναγνωριστεί ως πρόσφυγας ή δικαιούχος επικουρικής προστασίας, και ειδικότερα για:

- τον αλλοδαπό σύζυγό του ή τον αλλοδαπό με τον οποίο συνδέεται με σύμφωνο συμβιώσεως το οποίο θεωρείται ισοδύναμο με γάμο στο Βέλγιο, ο οποίος έρχεται να ζήσει με αυτόν, υπό την προϋπόθεση ότι

τα δύο ενδιαφερόμενα πρόσωπα είναι ηλικίας μικρότερης των είκοσι ενός ετών. Η ελάχιστη ηλικία αυτή μειώνεται ωστόσο σε δεκαοκτώ έτη εφόσον ο συζυγικός δεσμός ή, ανάλογα με την περίπτωση, το σύμφωνο συμβιώσεως αυτό προϋπάρχουν της αφίξεως στο Βέλγιο του αλλοδαπού με τον οποίο γίνεται η επανένωση·

- τα τέκνα τους, που έρχονται να ζήσουν μαζί με αυτούς πριν συμπληρώσουν την ηλικία των δεκαοκτώ ετών και είναι άγαμα·
 - τα τέκνα του αλλοδαπού με τον οποίο γίνεται επανένωση, του συζύγου του ή του καταχωρισμένου συντρόφου του για τον οποίο γίνεται λόγος στην πρώτη περίπτωση, τα οποία έρχονται να ζήσουν με αυτούς πριν συμπληρώσουν την ηλικία των δεκαοκτώ ετών και είναι άγαμα, εφόσον ο αλλοδαπός με τον οποίο γίνεται η επανένωση, ο σύζυγός του ή ο καταχωρισμένος αυτός σύντροφος έχει την επιμέλεια και την ευθύνη συντηρήσεως των τέκνων και, σε περίπτωση εναλλασσόμενης επιμέλειας, υπό τον όρο ότι ο έτερος δικαιούχος του δικαιώματος επιμέλειας έχει δώσει τη συναίνεσή του».
- 5 Όσον αφορά το έννομο συμφέρον ενώπιον του Conseil du contentieux des étrangers (συμβουλίου ενδίκων διαφορών δικαίου αλλοδαπών), το άρθρο 39/56 του ίδιου νόμου ορίζει ότι «τα ένδικα βοηθήματα που αναφέρονται στο άρθρο 39/2 μπορούν να ασκηθούν ενώπιον του συμβουλίου από αλλοδαπό ο οποίος αποδεικνύει βλάβη ή έννομο συμφέρον».

2. Δίκαιο της Ένωσης

- 6 Η αναιρεσείουσα επικαλείται, ειδικότερα, στην αναίρεσή της την οδηγία 2003/86/ΕΚ του Συμβουλίου της 22ας Σεπτεμβρίου σχετικά με το δικαίωμα οικογενειακής επανένωσης.
- 7 Το άρθρο 4 της οδηγίας αυτής προβλέπει, μεταξύ άλλων, τα εξής:

«1. Τα κράτη μέλη επιτρέπουν την είσοδο και τη διαμονή, δυνάμει της παρούσας οδηγίας και υπό την επιφύλαξη της τήρησης των προϋποθέσεων που αναφέρονται στο κεφάλαιο IV, καθώς και στο άρθρο 16, των ακόλουθων μελών της οικογένειας:

α) του/της συζύγου του συντηρούντος·

β) των ανήλικων τέκνων του συντηρούντος και του/της συζύγου του, συμπεριλαμβανομένων των τέκνων που έχουν υιοθετηθεί σύμφωνα με απόφαση που ελήφθη από την αρμόδια αρχή του ενδιαφερόμενου κράτους μέλους ή με απόφαση αυτοδικαίως εκτελεστή δυνάμει διεθνών υποχρεώσεων του εν λόγω κράτους μέλους ή η οποία πρέπει να αναγνωρισθεί σύμφωνα με τις διεθνείς υποχρεώσεις·

γ) των ανήλικων τέκνων, συμπεριλαμβανομένων των θετών τέκνων του συντηρούντος, όταν ο συντηρών έχει την επιμέλεια και την ευθύνη συντήρησης των τέκνων. Τα κράτη μέλη μπορούν να επιτρέψουν την επανένωση των τέκνων των οποίων η επιμέλεια είναι επιμερισμένη, εφόσον συναινεί ο έτερος δικαιούχος της επιμέλειας·

δ) των ανήλικων τέκνων, συμπεριλαμβανομένων των θετών τέκνων του/της συζύγου όταν ο/η σύζυγος έχει την επιμέλεια και την ευθύνη συντήρησης των τέκνων. Τα κράτη μέλη μπορούν να επιτρέψουν την επανένωση των τέκνων των οποίων η επιμέλεια είναι επιμερισμένη, εφόσον συναινεί ο έτερος δικαιούχος της επιμέλειας.

Τα ανήλικα τέκνα που αναφέρονται στο παρόν άρθρο πρέπει να είναι νεότερα από την ηλικία ενηλικίωσης που προσδιορίζεται από το δίκαιο του οικείου κράτους μέλους και να μην είναι έγγαμα.

[...]».

Η αναιρεσείουσα επικαλείται εξάλλου το άρθρο 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

III. Κυριότερα επιχειρήματα των διαδίκων της κύριας δίκης

1. Επιχειρήματα της αναιρεσείουσας

- 8 Η αναιρεσείουσα προβάλλει έναν μοναδικό λόγο αναιρέσεως που αφορά πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως και παράβαση των άρθρων 10, παράγραφος 1, τέταρτη περίπτωση, 12α, 39/2, 39/56 και 39/65 του νόμου της 15ης Δεκεμβρίου 1980 για την πρόσβαση στην επικράτεια, τη διαμονή, την εγκατάσταση και την απομάκρυνση των αλλοδαπών, των άρθρων 6, 8 και 13 της Συμβάσεως για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, του άρθρου 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των άρθρων 4, 5 και 8 της οδηγίας 2003/86/ΕΚ του Συμβουλίου, της 22ας Σεπτεμβρίου 2003, σχετικά με το δικαίωμα οικογενειακής επανένωσης, καθώς και παραβίαση των αρχών της ίσης μεταχείρισεως, του υπέρτερου συμφέροντος του τέκνου και της ασφάλειας δικαίου.

Ο μοναδικός αυτός λόγος αναιρέσεως διαιρείται σε δύο σκέλη.

- 9 Στο πρώτο σκέλος, η αναιρεσείουσα υποστηρίζει ότι η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση περιέχει πλημμελή αιτιολογία, καθόσον το πρωτοβάθμιο δικαστήριο αντικατέστησε με τη δική του εκτίμηση εκείνη του αναιρεσίβλητου, προδικάζοντας το συμπέρασμα που θα είχε συναγάγει το δεύτερο στην περίπτωση που αποφαινόταν εκ νέου. Η αναιρεσείουσα διατείνεται ότι για να κριθεί εάν διατηρείται το έννομο συμφέρον της, θα έπρεπε να εξεταστεί το ζήτημα της χρονικής στιγμής κατά την οποία πρέπει να εκτιμηθούν οι προϋποθέσεις ηλικίας τις οποίες θέτει το άρθρο 10 του νόμου της 15ης Δεκεμβρίου 1980.

- 10 Η αναιρεσεύουσα διατείνεται ότι το αναιρεσίβλητο δεν στήριξε την επιχειρηματολογία του στην έλλειψη εννόμου συμφέροντος ενώπιον του διοικητικού δικαστηρίου και εμφανίζεται έτσι να παραδέχεται ότι το αναιρεσίβλητο θα έπρεπε να εκδώσει απόφαση με βάση την κατάσταση της αναιρεσεύουσας την ημέρα της υποβολής του αιτήσεώς της για χορήγηση αδείας παραμονής ή τουλάχιστον της ημέρας που κλήθηκε αυτό να αποφανθεί για πρώτη φορά. Υποστηρίζει ότι, σε περίπτωση ακυρώσεως, η αρμόδια να αποφανθεί εκ νέου αρχή διαθέτει προθεσμία ίση με εκείνη που διέθετε αρχικά και θεωρεί ότι δεν είναι εύλογα δυνατόν να ισχύει κάτι διαφορετικό για τον αλλοδαπό που αιτείται χορήγηση αδείας διαμονής, και πιο συγκεκριμένα ακόμη εφόσον το δικαίωμα διαμονής εξαρτάται ακριβώς, όπως εν προκειμένω, από την ηλικία αυτή, καθώς ήταν ηλικίας μικρότερης των δεκαοκτώ ετών τη στιγμή της υποβολής της αιτήσεώς της χορηγήσεως αδείας διαμονής και ήταν εξάλλου ανήλικη όχι μόνον κατά την έκδοση της διοικητικής πράξεως που απέρριπτε την αίτησή της, αλλά και κατά την άσκηση της αιτήσεως ακυρώσεως στο Conseil du contentieux des étrangers (συμβούλιο ενδίκων διαφορών δικαίου αλλοδαπών).
- 11 Σύμφωνα με την αναιρεσεύουσα, η οποία παραπέμπει στην απόφαση του Conseil du contentieux des étrangers (συμβουλίου ενδίκων διαφορών δικαίου αλλοδαπών) της 25ης Φεβρουαρίου 2010, η αναγνώριση του δικαιώματος διαμονής μπορεί να θεωρηθεί ότι έχει αναγνωριστικό χαρακτήρα. Ως εκ τούτου και σε αντίθεση με τα διαλαμβανόμενα στην αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, οι αναγκαίες προϋποθέσεις πρέπει να συντρέχουν τη στιγμή της αιτήσεως αναγνωρίσεως του δικαιώματος διαμονής και όχι μέχρι τη στιγμή που λαμβάνεται η απόφαση αναγνωρίσεως του δικαιώματος αυτού, εκτός εάν πρόκειται για τις προϋποθέσεις που είναι δυνατόν να εξαρτώνται από τη βούληση του αιτούντος ή του συντηρούντος, στις οποίες δεν περιλαμβάνεται η προϋπόθεση ελάχιστης ή μέγιστης ηλικίας, με κίνδυνο να υπόκειται η αναγνώριση του δικαιώματος διαμονής σε ένα τυχαίο γεγονός και να εξαρτάται από την καλή βούληση της διοικητικής αρχής και την ταχύτητά της να εξετάσει μια αίτηση.
- 12 Η αναιρεσεύουσα επικρίνει την άποψη που διατύπωσε το Conseil d'État (Συμβούλιο της Επικρατείας) στην απόφασή του της 18ης Οκτωβρίου 2016, με την οποία κρίθηκε ότι η προϋπόθεση της ηλικίας η οποία προβλέπεται στο άρθρο 10, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, τέταρτη περίπτωση, του προαναφερθέντος νόμου πρέπει να εκτιμάται τη στιγμή που η διοικητική αρχή αποφασίζει ότι δεν υφίσταται κανένα τυχαίο γεγονός και ότι οι αιτούντες οφείλουν να αιτηθούν εγκαίρως τη χορήγηση της αδείας διαμονής, ώστε η υποβολή να συμπίπτει με την ανηλικότητά τους και, επομένως, με την ιδιότητα του δικαιούχου του δικαιώματος οικογενειακής επανενώσεως, μέχρι το τέλος της προθεσμίας που διαθέτουν τα κράτη μέλη για να αποφασίσουν δυνάμει της οδηγίας 2006/83. Η κρίση αυτή δεν λαμβάνει υπόψη την προθεσμία που προβλέπεται για την επί της ουσίας κρίση της αιτήσεως χορηγήσεως αδείας διαμονής, δυνάμει του άρθρου 10 του νόμου, ενώ η εξέταση του παραδεκτού της αιτήσεως δεν υπόκειται, από μέρους της, σε καμία επιτακτική προθεσμία, με αποτέλεσμα να υφίσταται κάλλιστα ο κίνδυνος το δικαίωμα οικογενειακής επανενώσεως να εξαρτάται από την ταχύτητα της διοικητικής αρχής και μόνον. Η αναιρεσεύουσα προσθέτει ότι η κρίση του Conseil

d'État (Συμβουλίου της Επικρατείας) είναι ελάχιστα συμβατή με τις αρχές που επιδιώκει να προστατεύσει ο νομοθέτης της Ένωσης, ο οποίος, όπως προκύπτει από τις συνδυασμένες διατάξεις των παραγράφων 1, τρίτη περίπτωση, και 6 του άρθρου 4 της οδηγίας 2006/86/EK, θέλησε να τοποθετήσει χρονικά την εξέταση του κριτηρίου της ηλικίας των ανήλικων τέκνων τη στιγμή της υποβολής της αιτήσεώς τους χορηγήσεως αδείας διαμονής.

- 13 Η αναιρεσείουσα επικαλείται εξάλλου τις αποφάσεις του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 17ης Ιουλίου 2014, *Marjan Noorzia κατά Αυστρίας* (C-338/13), και της 12ης Απριλίου 2018, *A και S κατά Κάτω Χωρών* (C-550/16), οι οποίες αφορούν αντιστοίχως το χρονικό σημείο κατά το οποίο πρέπει να εκτιμηθεί το κριτήριο της ηλικίας των συζύγων που αιτούνται οικογενειακή επανένωση και η ιδιότητα του «ανηλίκου» ή μη, για να δικαιούνται οικογενειακή επανένωση, προκειμένου να υπογραμμίσει τη μέριμνα του Δικαστηρίου για τη διασφάλιση της αποτελεσματικότητας του δικαίου της Ένωσης, για την τήρηση των αρχών της ίσης μεταχειρίσεως και της ασφάλειας δικαίου, για τη συνεκτίμηση του υπέρτερου συμφέροντος του τέκνου, το οποίο έχει πρωταρχική σημασία στο πλαίσιο της οικογενειακής επανενώσεως, και για την αποτροπή του ενδεχομένου να εξαρτάται η έκβαση των αιτήσεων οικογενειακής επανενώσεως μόνον από την ταχύτητα της διοικητικής αρχής.
- 14 Επικουρικώς, η αναιρεσείουσα ισχυρίζεται ότι βάσει της νομολογίας, σε περίπτωση ακυρώσεως διοικητικής πράξεως, η Διοίκηση επανέρχεται τόπον τινά στην προ της ακυρώσεως της πράξεως κατάσταση με αποτέλεσμα η ηλικία που πρέπει να ληφθεί υπόψη από το αναιρεσίβλητο σε περίπτωση ακυρώσεως της αποφάσεως αρνήσεως χορηγήσεως διαμονής να είναι εκείνη που είχε η αναιρεσείουσα τη στιγμή που η διοικητική αρχή είχε κληθεί να αποφανθεί επί της αιτήσεως της χορηγήσεως αδείας διαμονής, εντός της οριζόμενης από το νομικό κείμενο προθεσμίας, και επομένως, κατ' ανώτατο υπολογισμό, η ηλικία που είχε πριν από τις 24 Μαρτίου 2014, ήτοι δεκαέξι έτη.
- 15 Τέλος, η αναιρεσείουσα φρονεί ότι η εκτίμηση που περιλαμβάνεται στην αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση σχετικά με τη νομική της κατάσταση αντιβαίνει στο άρθρο 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το οποίο κατοχυρώνει δικαίωμα αποτελεσματικής προσφυγής σε κάθε πρόσωπο του οποίου παραβιάστηκαν τα δικαιώματα και οι ελευθερίες που διασφαλίζονται από το δίκαιο της Ένωσης.
- 16 Στο δεύτερο σκέλος του λόγου αναιρέσεως, η αναιρεσείουσα υποστηρίζει ότι η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση έχει πλημμελή αιτιολογία στον βαθμό που το έννομο συμφέρον της αναιρεσείουσας θα μπορούσε να γίνει δεκτό εφόσον αναγνωριζόταν η σχέση της γονέα και τέκνου με τον πατέρα της, του οποίου έχει επιτραπεί η διαμονή στο Βέλγιο, με το έμμεσο συμφέρον αυτό να μην έχει εξεταστεί από το επιληφθέν δικαστήριο.
- 17 Η αναιρεσείουσα ισχυρίζεται κατ' ουσίαν ότι με την αρχικά προσβληθείσα διοικητική πράξη αμφισβητείται μόνον η σχέση γονέα και τέκνου η οποία την

συνδέει με τον πατέρα της και η ημερομηνία γεννήσεως η οποία περιλαμβάνεται στα υποβληθέντα έγγραφα, ότι η αίτηση αναστολής εκτελέσεως και η αίτηση ακυρώσεως αποσκοπούσε στην απόδειξη ότι τόσο η σχέση γονέα και τέκνου όσο και η ηλικία την οποία επικαλείται αποδεικνύονται πράγματι από τον φάκελο της υποθέσεως και ότι το πρωτοβάθμιο δικαστήριο όφειλε να είχε εξετάσει το ζήτημα του ενεστώτος εμμέσου εννόμου συμφέροντος, ήτοι του οφέλους που θα είχε από την ακύρωση της αποφάσεως με την αναγνώριση της σχέσεώς της γονέα και τέκνου, η οποία θα μπορούσε να προβληθεί στο πλαίσιο νέας αιτήσεως χορηγήσεως αδείας διαμονής, ακόμη και επί άλλης νομικής βάσεως.

2. Επιχειρήματα του αναιρεσίβλητου

- 18 Το αναιρεσίβλητο φρονεί ότι ο λόγος αναιρέσεως είναι απαράδεκτος καθόσον αφορά παράβαση των άρθρων 10, παράγραφος 1, τέταρτη περίπτωση, 12α, 39/2, 39/56 και 39/65 του νόμου της 15ης Δεκεμβρίου 1980 και του άρθρου 8 της Συμβάσεως για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, διότι δεν καταδεικνύει σε ποιον βαθμό το πρωτοβάθμιο δικαστήριο παρέβη, όπως υποστηρίζεται, τις διατάξεις αυτές, και ότι είναι επίσης απαράδεκτος καθόσον αφορά παράβαση των άρθρων 5 και 8 της οδηγίας 2003/86/EK, ελλείψει επιχειρήματος περί μη ορθής μεταφοράς των διατάξεων αυτών στο εσωτερικό δίκαιο ή περί αμέσου αποτελέσματός τους, και παραβίαση της αρχής της ασφάλειας δικαίου, η οποία εφαρμόζεται μόνον στις πράξεις της ενεργού Διοικήσεως.
- 19 Επί του πρώτου σκέλους, το αναιρεσίβλητο ισχυρίζεται ότι, κατά την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, η αναιρεσείουσα περιορίστηκε να μνημονεύσει την εκτίμηση του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου και δεν υποστήριξε έτσι σε καμία στιγμή, για να αποδείξει ότι διατηρείται το έννομο συμφέρον της, ότι η προϋπόθεση της ηλικίας κατά το άρθρο 10, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, τέταρτη περίπτωση, του νόμου της 15ης Δεκεμβρίου 1980 έπρεπε να εκτιμηθεί τη στιγμή της υποβολής της αιτήσεως χορηγήσεως θεωρήσεως εισόδου ή τουλάχιστον τη στιγμή που αποφάνθηκε το αναιρεσίβλητο και ότι οι προβαλλόμενοι στο στάδιο της αναιρετικής δίκης ισχυρισμοί, εφόσον δεν έχουν χαρακτήρα δημοσίας τάξεως, είναι νέοι, με αποτέλεσμα ο λόγος αναιρέσεως να είναι απαράδεκτος ως προς το πρώτο του σκέλος. Προσθέτει ότι η εκτίμηση της διατηρήσεως του εννόμου συμφέροντος για άσκηση ενδίκου βοηθήματος εμπίπτει στην κυριαρχική εκτίμηση του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου και δεν μπορεί να αμφισβητηθεί από το Conseil d'État (Συμβούλιο της Επικρατείας), ότι στερείται σημασίας το γεγονός ότι δεν προέβαλε ενώπιον του Conseil du contentieux des étrangers (συμβουλίου ενδίκων διαφορών δικαίου αλλοδαπών) το επιχείρημα που αφορά έλλειψη εννόμου συμφέροντος διότι πρόκειται για ζήτημα δημοσίας τάξεως και ότι δεν μπορεί να υποστηριχθεί ότι παραδέχθηκε την άποψη ότι η προϋπόθεση της ηλικίας πρέπει να εκτιμάται τη στιγμή της υποβολής της αιτήσεως ή, τουλάχιστον, την ημέρα που το αναιρεσίβλητο αποφάσισε για πρώτη φορά.
- 20 Υπενθυμίζοντας το άρθρο 10, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, τέταρτη περίπτωση, το αναιρεσίβλητο ισχυρίζεται ότι το πρωτοβάθμιο δικαστήριο ουδόλως

προδικάζει την απόφαση που θα μπορούσε να εκδώσει η αρχή ούτε την υποκαθιστά στην κρίση της, αλλά διαπιστώνει μόνο ότι δεν συντρέχει πλέον μία εκ των νομίμων προϋποθέσεων για την παροχή του ζητούμενου δικαιώματος και καταλήγει επομένως στην έλλειψη εννόμου συμφέροντος στην άσκηση αιτήσεως ακυρώσεως, καθώς η αρχή υποχρεούται να εφαρμόζει, τη στιγμή που αποφασίζει, την ισχύουσα νομοθεσία και δεν μπορεί να εκδώσει απόφαση *contra legem*: ο νόμος είναι σαφής και ορίζει ότι επιβάλλεται το άγαμο τέκνο του συντηρούντος στο οποίο επιτρέπεται η διαμονή «να έρχεται να ζήσει» με αυτόν πριν συμπληρώσει την ηλικία των δεκαοκτώ ετών και όχι να κινήσει την διαδικασία πριν συμπληρώσει τα δεκαοκτώ του έτη. Παραπέμπει στη νομολογία του Conseil d'État (Συμβουλίου της Επικρατείας) για να τονίσει ότι αν το επίδικο δικαίωμα προϋπάρχει της αναγνώρισής του, μπορεί εντούτοις να αναγνωριστεί μόνον αν ο αλλοδαπός παραμένει δικαιούχος του δικαιώματος αυτού και αν έχει εκπληρώσει τις νόμιμες προϋποθέσεις, αλλά αν δεν τις πληροί πλέον η αρχή δεν μπορεί να αναγνωρίσει δικαίωμα που ο νόμος δεν παρέχει πλέον στον αλλοδαπό. Διευκρινίζει ότι το γεγονός ότι η αναιρεσείουσα ενηλικιώθηκε κατά τη διάρκεια όχι της εξετάσεως της αιτήσεως της από την αρμόδια αρχή, αλλά κατά τη διάρκεια της ένδικης διαδικασίας, ήτοι μετά την άσκηση αιτήσεως ακυρώσεως κατά της διοικητικής πράξεως περί απορρίψεως της αιτήσεως χορηγήσεως θεωρήσεως, δεν μπορεί να μεταβάλει τους προαναφερθέντες κανόνες.

- 21 Όσον αφορά την προβαλλόμενη από την αναιρεσείουσα διαφορετική μεταχείριση μεταξύ αλλοδαπών, η οποία ενδέχεται να υφίσταται αναλόγως του χρονικού διαστήματος εξετάσεως των αιτήσεων ακυρώσεως από το Conseil du contentieux des étrangers (συμβούλιο ενδίκων διαφορών δικαίου αλλοδαπών), δεδομένου ότι καμία προθεσμία δεν προβλέπεται από τον νόμο, η αναιρεσείουσα ισχυρίζεται ότι η διοικητική αρχή διαθέτει νόμιμη προθεσμία προκειμένου να εκδώσει απόφαση, προθεσμία που τηρήθηκε εν προκειμένω, ότι η δυσμενής για την αναιρεσείουσα απόφαση αιτιολογείται ειδικώς από το γεγονός ότι δεν καθορίζει τη σχέση γονέα και τέκνου η οποία τη συνδέει με τον συντηρούντα και ότι η αναιρεσείουσα δεν μπορεί να υφίσταται, υπό τις συνθήκες αυτές, οποιαδήποτε διάκριση σε σχέση με άλλους μη οριζόμενους αλλοδαπούς.
- 22 Το αναιρεσίβλητο καταλήγει, επί του πρώτου σκέλους, ότι δεν πρέπει να υποβληθούν προδικαστικά ερωτήματα στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- 23 Επί του δευτέρου σκέλους, το αναιρεσίβλητο αντιτείνει ότι το πρωτοβάθμιο δικαστήριο, εφόσον διαπίστωσε την έλλειψη εννόμου συμφέροντος στην άσκηση αιτήσεως ακυρώσεως, δεν χρειαζόταν να αποφανθεί επί της ουσίας των επιχειρημάτων της αναιρεσείουσας και να τής αναγνωρίσει ένα αμιγώς υποθετικό έννομο συμφέρον. Τα πολιτικά δικαστήρια είναι τα μόνα αρμόδια για την εκδίκαση διαφορών με αντικείμενο την άρνηση της αρμόδιας αρχής να εφαρμόσει αλλοδαπή πράξη, πρόκειται δε, για μια ακόμη φορά, για νέο ισχυρισμό.

IV. Εκτιμήσεις του αιτούντος δικαστηρίου

- 24 Το αναιρεσίβλητο ισχυρίζεται ότι αναίρεση κατά αποφάσεως του Conseil du contentieux des étrangers (συμβουλίου ενδίκων διαφορών δικαίου αλλοδαπών) δύνανται να ασκήσουν μόνον τα πρόσωπα που ήταν διάδικοι ενώπιον του δικαιοδοτικού οργάνου αυτού. Σύμφωνα με τη δικογραφία, ο πρώτος αναιρεσείων δεν παρέστη ενώπιον του Conseil du contentieux des étrangers (συμβουλίου ενδίκων διαφορών δικαίου αλλοδαπών) επ' ονόματί του αλλά μόνον ως νόμιμος αντιπρόσωπος της δεύτερης αναιρεσείουσας, η οποία ήταν τότε ανήλικη. Η αίτηση αναίρεσεως είναι επομένως απαράδεκτη, κατά το μέρος που ασκήθηκε από τον Β. Μ. Μ.

1. *Επί του δευτέρου σκέλους*

- 25 Το έννομο συμφέρον για το οποίο γίνεται λόγος στο άρθρο 39/56 του νόμου της 15ης Δεκεμβρίου 1980 πρέπει να υφίσταται τη στιγμή της ασκήσεως του ενδίκου βοηθήματος και να διατηρείται έως την έκδοση της αποφάσεως.
- 26 Οι κανόνες σχετικά με το παραδεκτό των ενδίκων βοηθημάτων, περιλαμβανομένου και του εννόμου συμφέροντος, είναι κανόνες δημοσίας τάξεως. Εντούτοις, ακόμη και αν βασίζεται σε διάταξη δημοσίας τάξεως, ένας λόγος μπορεί να προβληθεί νομίμως στο στάδιο της αναιρετικής διαδικασίας μόνον εφόσον τα αναγκαία για την αξιολόγησή του πραγματικά περιστατικά έχουν αποτελέσει έρεισμα των σχετικών με το συγκεκριμένο ζήτημα ισχυρισμών ενώπιον του διοικητικού δικαστηρίου και έχουν διαπιστωθεί από το δικαστήριο αυτό ή προκύπτουν από τα έγγραφα τα οποία δύναται να λάβει υπόψη το Conseil d'État (Συμβούλιο της Επικρατείας).
- 27 Εν προκειμένω, η απόφαση διευκρινίζει, χωρίς να αμφισβητείται επί του σημείου αυτού, ότι το ζήτημα του εννόμου συμφέροντος για άσκηση αιτήσεως ακυρώσεως τέθηκε στην αναιρεσείουσα κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση και η αναιρεσείουσα αρκέστηκε, όσον αφορά τη διατήρηση του εννόμου συμφέροντός της, να μνημονεύσει την εκτίμηση του συμβουλίου. Κανένα από τα στοιχεία, όπως το ηθικό συμφέρον ή το συμφέρον στην αναγνώριση της σχέσεως γονέα και τέκνου της αναιρεσείουσας, τα οποία προβάλλονται στο δεύτερο σκέλος του λόγου αναίρεσεως προκειμένου να καταδειχθεί η ύπαρξη εννόμου συμφέροντος για την υποβολή αιτήσεως αναστολής εκτελέσεως και την άσκηση αιτήσεως ακυρώσεως, δεν προβλήθηκε ενώπιον του ακυρωτικού δικαστή.
- 28 Το δεύτερο σκέλος του λόγου αναίρεσεως είναι απαράδεκτο.

2. *Επί του πρώτου σκέλους*

- 29 Επί του παραδεκτού του πρώτου σκέλους, η αναιρεσείουσα εκθέτει επαρκώς κατά νόμον κατά πόσον η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση παρέβη, κατά την ίδια, τα άρθρα 10, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, τέταρτη περίπτωση, και 39/56 του νόμου της 15ης Δεκεμβρίου 1980.

- 30 Εξάλλου, το γεγονός ότι η αναιρεσεύουσα, όταν κλήθηκε από τον ακυρωτικό δικαστή, να παράσχει εξηγήσεις σχετικά με την ύπαρξη, κατά την άσκηση της αιτήσεως ακυρώσεως, του εννόμου συμφέροντός της, περιορίστηκε να αναφερθεί στην εκτίμηση του Conseil du contentieux des étrangers (συμβούλιο ενδίκων διαφορών δικαίου αλλοδαπών) δεν συνεπάγεται ότι δεν μπορεί να προβάλει λόγο αναιρέσεως ο οποίος αφορά παραβίαση, από την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, της έννοιας του εννόμου συμφέροντος για την άσκηση αιτήσεως ακυρώσεως, λόγο ο οποίος είναι δημοσίας τάξεως, καθώς το Conseil d'État (Συμβούλιο της Επικρατείας) είναι αρμόδιο να διαπιστώσει εάν, κρίνοντας την αίτηση ακυρώσεως απαράδεκτη λόγω ελλείψεως εννόμου συμφέροντος, η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση δεν παραβιάζει την έννοια του εννόμου συμφέροντος η οποία αναφέρεται στο άρθρο 39/56 του νόμου της 15ης Δεκεμβρίου 1980 και ότι, ως εκ τούτου, δεν αντικαθιστά με τη δική του εκτίμησή εκείνη του ακυρωτικού δικαστή, αλλά εξετάζει τη νομιμότητα της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως.
- 31 Για τους λόγους αυτούς, ο λόγος αναιρέσεως είναι παραδεκτός ως προς το πρώτο του σκέλος.
- 32 Δυνάμει του άρθρου 10, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, τέταρτη περίπτωση, του νόμου της 15ης Δεκεμβρίου 1980, το δικαίωμα διαμονής άνω των τριών μηνών αναγνωρίζεται στα ακόλουθα μέλη της οικογένειας του αλλοδαπού ο οποίος έχει γίνει δεκτός ή του έχει επιτραπεί να διαμένει στο Βασίλειο του Βελγίου για απεριόριστη διάρκεια: «τα τέκνα τους, που έρχονται να ζήσουν με αυτούς πριν συμπληρώσουν την ηλικία των δεκαοκτώ ετών και είναι άγαμα». Εξάλλου, κατά το άρθρο 12α, παράγραφος 2, τρίτο εδάφιο, του ίδιου νόμου, όπως ίσχυε κατά τη στιγμή της εκδόσεως της αρχικώς προσβληθείσας διοικητικής πράξεως, η διοικητική αρχή οφείλει να λάβει την απόφασή της εντός καθορισμένης προθεσμίας, «κατ' αρχήν εντός έξι μηνών από την αποβολή της αιτήσεως».
- 33 Το άρθρο 10, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, τέταρτη περίπτωση, του νόμου της 15ης Δεκεμβρίου 1980 παρέχει επομένως δικαίωμα οικογενειακής επανενώσεως στον αλλοδαπό που πληροί τις προϋποθέσεις τις οποίες καθορίζει η διάταξη αυτή.
- 34 Η αναιρεσεύουσα ισχυρίζεται κατ' ουσίαν ότι η ερμηνεία που δίνει το Conseil du contentieux des étrangers (συμβούλιο ενδίκων διαφορών δικαίου αλλοδαπών) στο άρθρο 10, παράγραφος 1, τέταρτη περίπτωση, του νόμου της 15ης Δεκεμβρίου 1980, σύμφωνα με την οποία η ίδια δεν απολαύει πλέον του δικαιώματος οικογενειακής επανενώσεως διότι ενηλικιώθηκε κατά τη διάρκεια της ένδικης διαδικασίας, παραβιάζει την αρχή της αποτελεσματικότητας του ευρωπαϊκού δικαίου, εμποδίζοντάς την να απολαύει του δικαιώματος οικογενειακής επανενώσεως το οποίο, κατά την ίδια, της παρέχει το άρθρο 4 της οδηγίας 2003/86/ΕΚ του Συμβουλίου, της 22ας Σεπτεμβρίου 2003, σχετικά με το δικαίωμα οικογενειακής επανένωσης, και την οποία ζήτησε όταν ήταν ακόμη ανήλικη.
- 35 Η αναιρεσεύουσα φρονεί επίσης κατ' ουσίαν ότι η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση σύμφωνα με την οποία δεν διαθέτει πλέον το αναγκαίο για την άσκηση αιτήσεως

ακυρώσεως έννομο συμφέρον, για τον λόγο ότι ενηλικιώθηκε κατά τη διάρκεια της δίκης, προσβάλλει το δικαίωμά της σε αποτελεσματική προσφυγή, αφαιρώντας της τη δυνατότητα να επιτύχει την έκδοση αποφάσεως από το δικαστήριο επί της αιτήσεως ακυρώσεως που είχε ασκήσει κατά της πράξεως με την οποία το αναιρεσίβλητο αρνήθηκε να της αναγνωρίσει το ζητούμενο από την ίδια δικαίωμα οικογενειακής επανενώσεως και η οποία όχι μόνο εκδόθηκε αλλά και προσβλήθηκε ενόσω ήταν ακόμη ανήλικη.

- 36 Στην προαναφερθείσα απόφαση της 12ης Απριλίου 2018, *A και S κατά Κάτω Χωρών* (C-550/16), σχετικά με το ζήτημα ποιο είναι το χρονικό σημείο κατά το οποίο πρέπει να εκτιμάται η ηλικία του πρόσφυγα προκειμένου να μπορεί αυτός να χαρακτηριστεί ως «ανήλικος» και να μπορεί, επομένως, να απολαύει του δικαιώματος στην οικογενειακή επανένωση που διαλαμβάνεται στο άρθρο 10, παράγραφος 3, στοιχείο α', της οδηγίας 2003/86, το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποφάνθηκε ότι «το άρθρο 2, εισαγωγική περίοδος και στοιχείο στ', της οδηγίας 2003/86/EK, ερμηνευόμενο σε συνδυασμό με το άρθρο 10, παράγραφος 3, στοιχείο α', της οδηγίας αυτής, έχει την έννοια ότι πρέπει να χαρακτηρίζεται ως “ανήλικος”, κατά τη διάταξη αυτή υπήκοος τρίτης χώρας ή ανιθαγενής ο οποίος ήταν ηλικίας μικρότερης των δεκαοκτώ ετών κατά την είσοδό του στο έδαφος κράτους μέλους και κατά τον χρόνο καταθέσεως της αιτήσεώς του παροχής ασύλου εντός του κράτους αυτού, πλην όμως, κατά τη διάρκεια της διαδικασίας παροχής ασύλου, ενηλικιώθηκε και υπήχθη, εν συνεχεία, στο καθεστώς του πρόσφυγα».
- 37 Η παρούσα υπόθεση δεν είναι ανάλογη με τη διαφορά της κύριας δίκης στο πλαίσιο της οποίας εκδόθηκε η ως άνω απόφαση του Δικαστηρίου, ιδιαίτερα κατά το ότι δεν πρόκειται για οικογενειακή επανένωση ανηλίκου που έχει αναγνωριστεί ως πρόσφυγας και κατά το ότι, εν προκειμένω, προβλέπεται συγκεκριμένη προθεσμία για τη λήψη αποφάσεως με αποτέλεσμα το δικαίωμα οικογενειακής επανενώσεως να μην εξαρτάται από «την κατά το μάλλον ή ήττον μεγάλη ταχύτητα με την οποία η αίτηση [...] εξετάζεται» (σκέψη 55).

V. Συνοπτική έκθεση του σκεπτικού της διατάξεως περί παραπομπής

- 38 Κατά το αιτούν δικαστήριο, πρέπει να ερωτηθεί το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης αν, προκειμένου να διασφαλιστεί η αποτελεσματικότητα του δικαιού της Ευρωπαϊκής Ένωσης και να μην καταστεί αδύνατη η άσκηση του δικαιώματος οικογενειακής επανενώσεως το οποίο, κατά την αναιρεσείουσα, της παρέχει το άρθρο 4 της οδηγίας 2003/86/EK, η διάταξη αυτή έχει την έννοια ότι το τέκνο του συντηρούντος δύναται να απολαύει του δικαιώματος οικογενειακής επανενώσεως αν ενηλικιωθεί κατά τη διάρκεια ένδικης διαδικασίας με αντικείμενο την απόφαση που του αρνείται το δικαίωμα αυτό και που εκδόθηκε ενόσω ήταν ακόμη ανήλικο.
- 39 Πρέπει επίσης να καθοριστεί αν το άρθρο 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχει την έννοια ότι δεν επιτρέπουν να

απορρίπτεται ως απαράδεκτη αίτηση ακυρώσεως κατά της αρνήσεως αναγνώρισεως δικαιώματος οικογενειακής επανενώσεως σε ανήλικο τέκνο, με την αιτιολογία ότι το τέκνο ενηλικιώθηκε κατά τη διάρκεια της ένδικης διαδικασίας, εφόσον, κατά τον τρόπο αυτό, θα του αφαιρούνταν η δυνατότητα να εκδικαστεί η αίτηση ακυρώσεως που άσκησε κατά της αποφάσεως αυτής και θα θιγόταν το δικαίωμά του σε αποτελεσματική προσφυγή.

- 40 Πρέπει επομένως να ανασταλεί η διαδικασία ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου και να υποβληθούν στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα.

VI. Προδικαστικά ερωτήματα

1) Προκειμένου να διασφαλιστεί η αποτελεσματικότητα του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και να μην καταστεί αδύνατη η απόλαυση του δικαιώματος οικογενειακής επανενώσεως το οποίο, κατά την αναιρεσείουσα, της παρέχει το άρθρο 4 της οδηγίας 2003/86/EK του Συμβουλίου, της 22ας Σεπτεμβρίου 2003, σχετικά με το δικαίωμα οικογενειακής επανένωσης, έχει η διάταξη αυτή την έννοια ότι το τέκνο του συντηρούντος δύναται να απολαύει του δικαιώματος οικογενειακής επανενώσεως αν ενηλικιωθεί κατά τη διάρκεια ένδικης διαδικασίας με αντικείμενο την προσβολή της αποφάσεως που του αρνείται το δικαίωμα αυτό και που εκδόθηκε ενόσω ήταν ακόμη ανήλικο;

2) Έχουν το άρθρο 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και το άρθρο 18 της οδηγίας 2003/86/EK την έννοια ότι δεν επιτρέπουν να απορρίπτεται ως απαράδεκτη αίτηση ακυρώσεως κατά αποφάσεως περί μη αναγνώρισεως σε ανήλικο τέκνο δικαιώματος οικογενειακής επανενώσεως με την αιτιολογία ότι το τέκνο ενηλικιώθηκε κατά τη διάρκεια της ένδικης διαδικασίας, εφόσον, κατά τον τρόπο αυτό, θα αφαιρούνταν από το τέκνο η δυνατότητα να εκδικαστεί περαιτέρω η αίτηση ακυρώσεως που άσκησε κατά της αποφάσεως αυτής και θα θιγόταν το δικαίωμά του σε αποτελεσματική προσφυγή;